

**POLITIKAI NAPILAP.**

Megjelenik minden este (vasárnap kivételével).

Száma mindenütt 1 krajczár.

Előfizetési ára:

Helyben házhoz hordva vagy vidéken postai befizetéssel: egy hónapra 60 kr.

# Esti Hírlap

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda  
V. ker., Honvéd-utca 4. szám.

Szerkesztőségi órák:  
délután 10 órától délután 3 óráig.

Kiadóhivatal nyitva egész nap.

Szerkesztőségi telefon: 686.

Kiadóhivatali telefon: 882

Budapest, május 14.

**Anglia a kínai kérdés miatt Oroszország ellen háborúra készül.**

**Várkonyit Ausztria kiszolgáltatja a nyíregyházi törvényszéknek.**

**A monori hitvesgyilkossággal vádolt Berkes Józsefet a törvényszék felmentette.**

**Zürzavar.**

Zürzavarban uszunk. Semmiről sem tudjuk, hogy út ki részünkre. Kiegyezés, sarczólv kvóta, inség, szocialista sztrájk az aratásra — ezek helügyeink és életbe vágók. Mind gonoszul állanak. A delegációk is mint garabonciás diákok, meghozták a felhőket, hadiköltségek áradását, számításainkat elpaszkoló jégverést. Ezek szövetségbeli életünk közbiztosságának árendái és hasonlóképen a zsebet metszik.

Itthon inségben vagyunk, a kenyér kőszikla sulyt nyert. De ez így mutatkozik máshol is. Egy darab kenyéért Olaszország nyomorusága fegyvert fog, mert a fegyver könnyebb, mint a korgó gyomor, és a megélhetés nehezebb, mint a meghalás a puskák előtt. Spanyolország is a tüzhely nyomoruságát jobban érzi, mint a háboru emésztlő tüzét. Ott a kormánynak nincs elég hajója, fegyve, golyóháza; a népnek pedig nincs kenyere. És ez a nagyobb szükség. Nálunk talán megvannak-e még a szép karaj kenyerek? Tündérmesék már azok.

Harminczhat millió forinttal kér többet a hadügyminiszter ebben az esztendőben, mint tavaly. Egy inséges esztendőben, melynek nyomorusága már felrobbanásban van, s a kitörés helyeit most zsandárok, katonák őrzik, mint vészes omladást, hegycsuszást, és sodró örvényt, összedőléssel fenyegető repedezett házat, szerencsétlenségek haljóslatu színhelyeit. A hatalmi nagyzástól kiélt Olaszországban az ingoványos és kibányászott helyek már besüppednek azok alatt is, kik őrizetére rendeltettek.

A szántóvető és termő föld humusza nem bírja már a hadseregeket, a diplomákat, a kormányok hatalmi erőlködéseit, a korrupciót, a stréberek és konczlesők hordáit. Kiaszik, szétnyilik, s amiterhe, befalni vágyik, hogy elpusztítsa, eleméssze. Bizonytalan helyzetnek festette ő felsége beszéde is ezt az állapotot a delegációk előtt, melyek újabb óriási költségek megszavazására hivattak össze. A delegációk a törvényhozás elszánt portyázói, kiket

a kiszemelt milliók elé küldenek, s ha a bizonytalan helyzeten azokkal a milliókkal segíteni lehet, most is itt találjuk a résen, a nyeregben és elszántan, mint mindig. Ők szavaznak is csakis szavaznak.

De a bizonytalan helyzet sötét felhőit a külügyminiszteri felvilágosítások áttörni nem képesek. Villámok cikáznak ott és nem az ő szavait, hanem a közeledő tompa dörgést halljuk. Spanyolország fölött beborult, a villám a madridi trónba is lecsaphat. Ilyen magyarázatokat adnak külföldi lapok a budavári királyi beszédnek.

Először, mert oly nagy melegséggel emlékezik meg Spanyolország háborujáról. Másodsor, mert a spanyol trónon egy osztrák főhercegnő ül mint regenskirály. Harmadsor, mert Ausztria-Magyarország a legjobb barátságban él a hatalmakkal, mégis a hadügyi költségeket, a tengerészetet, a fölszerelést sietve kellett kiegészíteni, mielőtt törvényes módon megszavaztatott volna. Negyedsor, mert jó barátságban élhetünk ugyan az összes hatalmakkal, de görbe szemmel nézhetjük azért a spanyolországi trónforgató hatalmokat, amelyek nem bejegyzett cégek a hatalmasságok törzskönyvében.

De bizzunk a jobban. Hogy tudniillik szerencsétlenségeink és inségünk nyakigérő zürzavarába még nem következik egy dinasztikus zürzavar is!

**Budapest május 14.**

**+ Új főispánság.** Egy vidéki lap értesül arról a tévről, hogy *Hódmező-Vásárhelyt* elszakítják a szegedi főispánságtól, s ott önálló főispáni állást szerveznek, tekintettel az ottani szocialis mozgalmakra. Ez új főispáni állásra már ki is van szemelve, a jelölt *Thoroczkoy Viktor* br. főrendiházi titkár személyében. A kinevezés egy pár nap alatt meg fog történni.

**+ A veszprémi főispán beiktatása.** Veszprém vármegye május hó 21-én rendkívüli közgyűlést tart, a főispáni változás tudomásul vétele és az installáció előkészítése tárgyában. *Fenyvessy Ferenc* junius 12-én vonul be ünnepélyesen Veszprémbe és másnap lesz a beiktatása.

**+ A bácsalmási választás.** Bács-megye központi választmánya a bácsalmási választás napjára május 26-át tűzte ki. A választás két szavazatszedő küldöttség előtt folyik le. Választási és egyszersmind Iső szavazatszedő küldöttségi elnök ifj. Vojnits István, Ilik szavazatszedő küldöttségi és egyszersmind helyettes választási elnök *Városhy László*. A választási küldöttség helyettes elnökei *Hauke Imre* és *Weiszmahr Mihály*.

**A képviselőház ülése.**

Nem új dolog — *Major* doktor nagyon lelkiismeretes törvényhozó. Minden érdekl, mindenhez hozzászól.

A szövetkezetek ügye sem mulhatik ki a t. Házból a *Major* doktor ur segédkezése nélkül.

Pedig szerencsétlen keze van ám a doktor urnak! Isten őriz, — nem magánprakszisáról szolunk — de amit a néppárt jeles doktora a t. Házban vesz kurába, — na annak hegedültek...

Igy jutott a szövetkezetek ügye is agóniába.

Több a földadó leszállítása iránti kérvényt is terjeszt elő az elnök, — aztán megszólal *Hock*, a jegyző:

— *Major Ferencz!*

*Major* doktor boldog mosolylyal áll fel szólásra. Hiszen úgy szereti magát hallani.

Pártja nem nagyon tesz ki magáért. *Molnár* prelátus és *Buzáth* Ferencz a néppárt patikusa húzódnak, a néppárt képviselőjében *Major* doktor köré. Egy kedélyes kormánypartii honaty a trifolium látára nagy derűtlenség közt konstaltálja:

— *Ime, az ember tragédiája: a doktor, a gyógyszerész és a pap...!*

*Major* pedig átszellemült arczzal szavalja:

— *A magyar ajkon megfagyott a haza fogalma!*

A szövetkezetek terén is tud egy kis *reviziót* felkutatni, noha itt kénytelen az ipartörvény *reviziójával* beérni.

*Major* nem köti magát egy tárgyhöz, be tudja hozni a vitába a spanyol háborút is, s midőn *Bereziczy* fenyegetően szegezi reá szeméit óvatosan tér át a szocializmusra, melyről *Buzáth* nagy ámulatára felfedezi, hogy a nyomor a szülő oka.

A javaslat főczéljának azt tartja, hogy a kis ekszisztenciák minél olcsóbb kamat mellett juthassanak hitelhez.

Nem kis meglepetéssel hallja *Molnár* prelátus, *Major* doktor kijelentéseit.

— *Csak gazdag ország lehet — vagyonos!*

*Major* doktor azzal végezi beszédét, hogy nincs bizalma a kormány iránt s ezért általánosságban nem fogadja el a törvényjavaslatot, ha azonban a kormány — amit nem hisz — a részletes tárgyalás során üdvös módosításokat tesz, a harmadszori olvasásban meg fogja szavazni a törvényjavaslatot.

— *Helyes!* — jegyzi meg *Buzáth* — *Molnár* Antal jegyző pedig a jobboldalról *Papp* Gézát hívja fel szólásra.

A szabadelvűpárt rokonszenves fiatal tagjának szavait a Ház érdeklődéssel hallgatja.

— Az ellenzék — szól *Papp* Géza — ez ellen az üdvös törvényjavaslat ellen is a régi patront sűti el: a kormány iránti bizalmatlanságot. A jobboldal helyeslése közt czáfolja *Major* állításait.

*Major* idegesen kiáltja több ízben:

— *A képviselő ur nem értett!*

*Polónyi*, aki szólásra léven felírva, amugy is spiczzel *Major*ra, hogy az ülés idejének egy harmadát rabolta el tőle, — fenyegetően szól oda *Major* felé:

— *No no!*

Erre *Major* a t. Ház nagy derűtlenségére hirtelen elcsendesedik.

*Papp* Géza a hitelviszonyokról nagy szakszerűséggel beszél. Általános helyeslés közt fejtegeti, hogy a hitel alapját a kis embereknek, mint azt a kisebb kereskedők viszonyainak ismeréséből látjuk, nem az képezi, hogy mekkora az illetőnek a reális vagyona, hanem a hitelt igénybe vevő egyén becsületessége és fizetési pontossága. Ezt a felfogást látja a javaslatban érvénye-

lve. A kötvények kibocsátására vonatkozólag az igazságügyi bizottság szövegével szemben az eredeti szöveg elfogadását ajánlja. Mert nem osztja azt a felfogást, hogy a kötvények securitását növeli az, ha csak 80 százalékgig lehet kötvényeket kibocsátani.

— *Nevezze meg a forrást!* — kiáltja közbe *Polónyi* Géza.

— Mint igazságszerető ember nem hallgatom el — jelenti ki *Papp* Géza mosolyogva — hogy *Polónyi* képviselő ur győzött meg ennek helyességéről két nap előtt beszélgetésünk folyamán.

*Polónyi* apai büszkeséggel mosolyog, *Papp* Géza pedig kijelenti abban a reményben, hogy e javaslat a kisgazdákra és iparosokra nézve üdvös hatású lesz, örömmel fogadja el a javaslatot.

A jobboldal zajosan megéljenzi.

*Polónyi* Géza kerül most sorra.

*Polónyi* azzal kezdi, hogy *Papp* Géza ugyan átvette eszméjét, de nem értette meg az okát.

*Csak nem mondtam el!* — jegyzi meg *Papp* Géza, de *Polónyi* nem nyugszik bele abba, hogy az ő eszméjét valaki megérthetné.

*Darányi* tegnapi szavaira reflektálva a hajdusági munkás-nyomorról beszél.

A törvényjavaslatra rátérve eltildően szól a nemzeti párt magatartásáról.

— Ez a törvényjavaslat — ugymond — tisztán a függetlenségi párt megemelésére irányul, mert a függetlenségi eszméhez hű kis embereket akarja a kormány kezébe juttatni. S midőn itt feláll *Kossuth* Ferencz, *Kossuth* Lajos fia, s egy nagy párt nevében kifejtji aggodalmait csak két-három bóbiskoló hive támogatja, — *Apponyi* tizenkét barátja hallgatja s helyesli én pedig — teszi hozzá kedélyes mosolylyal nem lelem honomat a hazában; csak egy tisztelt képviselő-társamat látom, aki talán helyesli elveimet.

*Polónyi* arról beszél, hogy a törvényjavaslat a pókháló, melynek rendelkezése, hogy a légy beleakadjon, benneveszzen, míg a darázs bántatlanul buvik rajta keresztül.

Csak az a kérdés, hogy az ellenzéknek a légy vagy a darázs szerep jutott-e?

Nagy derűtlenség közt *Darányira* mutatva folytatja:

— *A pók ott van a piros bársony székben! Ez olyan reszort pók.* Meg van benne a pók minden tulajdonsága: mindig megvárja, amíg a legyet póktársai alaposan elnyagatták, s ő csak akkor megy neki.

— *Minden törvényünk ilyen pókháló!* jelenti ki *Polónyi* az ellenzék nagy helyeslése közt.

A javaslat birálatánál megfordítja a régi tételt: ő aki a kormánypártot már régóta ismeri, azt mondja, hogy a kormánypártot rossznak tartja, amíg az ellenkezőjéről meg nem győzi. Ebből a szempontból kell a javaslatot is megítélnie. Ezért látja, hogy a 30. § ama rendelkezése, hogy az igazgatóság tagjainak csak egy harmadrésze kell a szövetkezet tagja legyen, csak arra szolgál, hogy a főispán, alispán és főjegyző urak megyéjüknek minden szövetkezetében hitelképes, üzlet-rész nélküli direktorok lehessenek.

*Polónyi* részletesen toglalkozik a javaslat rendelkezéseivel. Kijelenti, hogy ő a korlátolt, még pedig az üzlet-részre korlátolt felelősség elveinek híve. Ideális és helyes a korlátlan felelősség, ami a hitel kommunizmusát teremti meg, de egy kis körre szorított hitelszövetkezetben a korlátlan felelősség mellett a vagyonos gazda állandóan veszélyben forog, hogy, más hibája folytán egész vagyonát elveszítse. A korlátlan felelősséghez közelebb áll az, aki tizszerez felelősséget akar, kevésbbé köze-

áll az, aki ölszörös felelősséget akar. De ez csak dimálja a bajt, nem szünteti meg, amellet egy nagy vagyonu ember, akinek sok üzletre van, pl. az ölszörös felelősség mellett egész vagyónával kell helyt álljon, egy egyetlen üzletrezt vásároló hitelképtelen ember hibájért. Ezért nem fogadja el a pénzügyi bizottság által eszközölt módosítást.

Ez a törvényjavaslat is tele van olyan kikötésekkel, hogy az igazgatóság tagja csak olyan ember lehet, aki *«erkölcsi tekintetben»* nem esik kifogás alá. Ezenkívül *«fontos okok»* is emleget.

— *Valódi Erdély fele kodifikáció!* — jelenti ki Polónyi nagy derűtség közl.

Erdély mindig így tesz — ugymond — *«ha valamit nem tud kodifikálni, előszedi az erkölcsi tekinteteket és a fontos okokat»*. De hát nincsenek-e törvényes ismérveink arra nézve, hogy milyen erkölcsi tekintetek jöhetnek figyelembe. *«Ezután majd a cégjegyzési hivatal fogja meghatározni, hogy ki erkölcsös, ki nem és ki ellen merülnek fel fontos csok»*. Így majd rólam, ha a cégjegyzési hivatalnak tetszik, kimondhatják, hogy erkölcsösten gazember vagyok s fontos okokból nem lehetek szövetségi igazgató. Olyan ítéleteknek leszünk majd tanui, hogy az ellenzéki választó polgár, aki a jegyzővel a választás előtt leittatta-etette magát, de azután nem szavazott a kormánypárt részeges disznó lesz, aki erkölcselensége miatt nem lehet az igazgatóság tagja, amíg a jegyző, aki megvesztegette, valódi Brutus, erkölcsös férfit és direktor-jelölt.

A törvényjavaslat nem egyéb az igazgatósági állások állami biztosításánál a kormánypárti kortések jutalmazásánál a szegény ekszisztenciák vevejtéke árán. Meg van győződve arról, hogy a kormány párttalommal fogja megvédeni a javaslat amelrendeléseit, melyek az állami prepotenciát biztosítják a hitere szorító kigazdák felett, akik eddig a függetlenségi 48-as párt tántorithalán hívei voltak.

A központi szervezetet igazgatói egy csapásra egy egész vidéket tönkre tehetnek az illető vidéki szervezet ellenesdől elrendelése által és hogy a hatalom még korlátlanabb legyen e törvényjavaslat még a tömeggyűlések kinevezését is a központra bizza.

Nagy derűtség közt szedi szét Polónyi izekre Mezei Mór minapi szónoki művét.

— Mezei Móricz — ugymond — a bizalom exponense. Ő a hit okából fogadja el a javaslatot Mezei fejtegetésai reám azt a benyomást tették, hogy ő azt a szervezetet egy nagy szivacsnak tekintette, mely képes arra, hogy minden reményt, minden üdvösséget az ő alapintézkedéseivel magába szívjon, hogy azután adott alkalommal legyet csavaritva rajta, abból csupa boldogság csuroghasson ki. Mikor azután ezzel az ekpozícióval készen volt, akkor ezt a szivacsot meghánytorgatta izző gyűléstének egész lavájával és epejével, — bemártotta ecetbe és olajba, — szinte vártam, hogy lángzára tűzve megkínálja vele Neumann Armin előadó urat.

Mezey azonban udvarias volt, a javaslatot össze vissza szidta, hanem azért megiszavazta. Erről egy adoma jutott eszébe:

Abraham zsidó elment a grófhhoz, hogy adjon neki földet árendába, erre a gróf így felelt: adok kendnek földet árendába, de csak úgy, ha elhiszi, Krisztus csodatételeit. A zsidó így felelt: — Gróf ur! egyezünk ki 50 perczentre. Én is engedek 50 perczentet a hitemből a gróf ur engedjen 50 százalékot a magáéból. Így azután, én elhiszem azt hogy Krisztus 2 kenyérral és öt halállal 5000 embert vendéglét meg, dehog azaz 5000 ember jóllakott azt meg higgye el a gróf ur. A ház minden oldalán viharos derűtség támad.

Polónyi azt mondja, hogy Kossuth Ferenc szövetségi ügy iránti szertetből szavazza meg a törvényjavaslatot, Apponyi pedig módosításokban reménykedik.

Apponyi reménykedésére a költő szavait idézi:

— *Kéklő lepelben messze jár elűlted*

*«a remény magánbőz ml, de még nem vár, tovább tovább repül. És még lepke szárnyát kergeted, lassan lezajlik életed és állsz pályád szélén»*.

A törvényjavaslatot nem fogadja el. Miután még Darányi miniszter reflektál Polónyi szavaira az ülés véget ért.

## A delegációk munkája.

(Az Esti Hírlap tudósítójától.)

Az osztrák delegációnak ma pihenő napja volt, míg a magyar delegáció a külügyekkel foglalkozik.

Rövid vita után elfogadták a külügyi költségvetést általánosságban és részletekben is.

Részletes tudósításunk erie vonatkozólag így hangzik:

A magyar delegáció külügyi albizottsága ma délelőtt 11 órakor tartott ülést a főrendiház tanácskozási termében.

A közös kormányt, Goluchowszky, Kállay, Krieghammer miniszterek és Spain ellengranyag képviselték, a magyar kormány részéről pedig Bánffy báró miniszterelnök jelent meg.

Az albizottság tagjain kívül a delegációnak valamennyi tagja eljött, hogy meghallgassa a külügyi vitát.

Tiszta Kálmán elnök megnyitván az ülést,

Falk Miksa előadó szövege föl és azt ajánlja, hogy tekintsék a külügyminiszter exozóját elmondottnak.

Apponyi Albert grófnak nincs az ellen kifogása, ha a külügyminiszter kijelenti, hogy beszédének a hírlapokban közölt szövege hiteles.

Goluchowszky grófnak ily értelemben tett kijelentése után

Apponyi Albert grót szólal föl. A külügyminiszter politikájával teljesen egyetért épen azért bizonyos aggodalommal hallotta a trónbeszédében azt a kitétel, hogy bizonyítalmi helyzet. Annál súlyosabb beszámítás alá esik ez, mert az a körülmény, hogy a közös hadügyminiszter általános meglepetésre 30 millió póthitelét kér és azonkívül a flotta erősítésére is nagy gondot fordítanak olyba tüntetik föl a dolgokat mintha imminens veszély fenyegetne.

A külügyminiszter beszédének arról a részéről, amely a külkereskedelemre és ezzel egyidejűleg a flotta fejlesztésére vonatkozik, már nem érthet egyet. Nem pedig azért, mert Magyarország érdekeit nem látja kellőképen kidomborítva és az újabb terhektől is fél, mikor arról az újításról hall, hogy a flottát a jövőben nem csak pártvédelemre, hanem a külkereskedelem céljaira is felhasználják. Végül az iránt intéz kérdést, a külügyminiszternek, hogy mi által látja biztosítva hogy Macedoniában a közel jövőben felkelések nem lesznek. A költségvetés egyébként elfogadja. Falk Miksa szóval fel ezután, a ki mindenekelőtt elismeréssel említi, hogy Krétáról csapatunkat visszavontuk, ami által a teljes passzivitásnak kifejezett kijelentését adtuk. Apponyi grófnak azokra a megjegyzéseire vonatkozólag, amelyek a külkereskedelemre vonatkoznak az a nézete, hogy azok első sorban a két kereskedelmi miniszter elé valók. Egyebekben határozati javaslatot nyújt be, mely szerint a delegáció a külügyi költségvetést elfogadja és a külügyminiszter iránt legeljesebb bizalmának ad kifejezést.

Gáll József az iránt intéz kérdést, hogy a krétai kormányzói állás betöltése körül intervenciót-e a monarkia.

Gyurkovics György azt kérdezi, hogy Kréta szigetéről nem-e Oroszország presziója alatt vontuk vissza csapatunkat.

Goluchowszky Agenor gróf külügyminiszter Apponyi grófnak válaszoiva

kijelenti, hogy a Balkánra vonatkozólag jóslásokba bocsátkozni nem lehet, de amennyire a mostani állapotokból következtetni szabad, ott újabb bonyodalmakra kilátás nincs. Krétára nézve elmondja az egész ügy keletkezését és lefolyását és kijelenti, hogy Kréta szigetére azért küldtünk csapatokat, hogy a többi nagyhatalommal együtt mi is nyomtatékosan kifejezést adjunk pozíciónknak és az érdekeink ellen való esetleges konflagrációkat megakadályozzuk. Miután a sziget paczifikálva lett, csak természetes, hogy visszavontuk csapatunkat. A mi a kormányzóság kérdését illeti, ez a mi szempontunkból oly alárendelt szerepet játszik, hogy abba semmiképpen sem avatkozunk bele. A kereskedelmi politikára vonatkozólag kijelenti, hogy legfőbb ideje tenni már valamit. Ha elmulasztjuk a mostani alkalmat, elveszítjük még a reményét is annak, hogy valaha a külföldön megvethessük lábainkat. A kereskedelmi miniszterek ügykörét, amire Falk utalt, tisztában van, de kötelesség volna még is foglalkoznunk ezzel a kérdéssel. Épen ezért szükségesnek tartja a flotta megerősítését, mert egy állam sem hagyhatja oltalom nélkül külföldön lakó polgárait. A 30 millióról, mely nem az ő reszortjába tartozik, nem nyilatkozik.

Apponyi Albert gróf a választ tudomásul veszi, de fentartja magának a jogot, hogy a 30 millió budgetellenes felhasználásáról a plénumban nyilatkozhassék.

Gáll József köszönettel tudomásul veszi a választ, mire a költségvetést Falk határozati javaslatával együtt elfogadják.

A hitelesítő ülés e hó 17-én kedden lesz.

## Tallhegygyjel.

Az ó-budai jellemről a Magyar Hírlap a következő jellemző apróságot írja:

Azon a napon történt, mikor Festetics Andor gróf lemondása az ó-budai kerület mandátumáról ismeretessé vált.

K. D. ó-budai polgár és választó egy ismert fővárosi ügyvédet keresett föl valami ügyes-bajos dologban.

Az ügyvéd, hogy a társalgást bevezesse megkérdi a szokatlanul vidám klienstől, hogy mi újság.

A K. D. röviden, de határozottan így válaszol:

— *Danke, die Zeiten bes-ern sich, Festetics hat abgedankt.* (Magyarul: Köszönöm, most már tán jobb idők következnek, Festetics lemondott.)

## TÁVIRATOK ÉS TELEFONJELENTÉSEK.

### Cross-angol háboru.

London, május 14. (Az Esti Hírlap tudósítójának távirata.) Hiteles forrásból szerzett értesülés szerint Oroszország és Anglia között az ellentétek igen kiélesedtek. Oroszország semmi esetre sem hajlandó megváltoztatni azt az elhatározását, hogy a port-arluri kikötőt nem nyitja meg az idegen hajók előtt s oda még utleveles tagokat sem bocsát be. Angol politikai körökben emiatt igen izgatott és elkeseredett a hangulat Oroszország ellen. Anglia az orosz háboruban az Amerikai-Egyesült Államok szövetségére számított de Amerika most teljesen a spanyol

háborúval van elfoglalva. Az angol orosz háboru kitérésére előrelátható, csak az a kérdés, hogy kivel fog szövetséget kötni Anglia.

Birmingham, máj. 14. (Az Esti Hírlap távirata.) Chamberlain gyarmatiügyi miniszter itt tegnap beszédet tartott amelyben a külügyi helyzetet igen komolynak és borusnak mondotta. Lehet, hogy nemsokára eljön az az idő, midőn a nép hazafiságához kell appellálni. Ami Port-Arthurt és Ta-Lienwant illeti, talán jobban teszi, ha nem beszél azokról az ígéretekéről, amelyeket Oroszország tett, de két hét múlva megszegett. Az általános helyzet Kinában egyáltalán nem kielégítő. Nekünk a jövőben Oroszországgal úgy Kinában, mint Afganisztánban számot kell vetnünk, eltekintve attól, hogy nincs hadseregünk, vagy védelmi erőnk Kinában. Oroszországgal az egyezkedés lehetetlen, mert nekünk nincs mit felajánlanunk, hogy terveitől eltérítsük. De ha még megegyezés jött volna is létre, ki kezkeskednék arról, hogy azt megtartották volna. Nagy-Britanniának meg kellett volna üzennie a háborút Oroszországnak, de szövetséges nélkül nem árthatunk komolyan az orosz birodalomnak. Nem egy magános kínai kikötőről van szó, hanem egész Kina sorsáról, ahol érdekeink oly rengeteg nagyok, hogy soha fontosabb életkérdés eté a brit kormány és a nemzet nem volt még állítva.

### Az olasz zavargások.

Róma, május 14. (Az Esti Hírlap tudósítójának távirata.) Egész Olaszországban rend van. A városokban az utcák és üzletek kihaltak. A kormány parancsára az összes fegyverkereskedéseket bezárták.

## A háboru.

(Az Esti Hírlap táviratai.)

Madrid, május 14.

Puertorico fő kormányzójának hivatalos távirata jelenti: kilenc órai harc után az amerikai hajóraj kénytelen volt visszavonulni. Három óra hosszat tartó élnék agyuzás volt. A kikötői útegek hataimassan működtek és az amerikai hajókon meglehetősen erős sérüléseket okoztak, különösen egy nagy hajón, amelyet vissza kellett vontatni. Útegeink és katonai építményeink igen könnyű sérüléseket szenvedtek. Égynéhány polgárember megsebesült. Két katona elesett és három megsebesült. A városban nagy a lelkesedés. Az általános magatartással nagyon meg vagyok elégedve.

Madrid, május 14.

A kamara folyosóin azt beszélük, hogy az amerikai hajóraj a portoricoi vereség után nem ülközik meg a spanyol hajórajjal, mely az ellenségnek nagy károkat okozott. Ezt a hirt azonban hivatalosan nem erősítették meg.

A puertoricoi hírek a tőzsdén hausse-t okoztak.

A kamarában Molinas puertoricoi képviselő kérdést intézett a kormányhoz az amerikai hajóraj veresége tárgyában; egyidejűleg felhívórodással tiltakozott az előzetes értesítés nélkül való bombázás ellen, mely a nemzetközi jogba ütközik. Correa tábornok hadügyminiszter azt válaszolja, hogy a kormány a Puertoricoból érkezett híreknek terjesztését a sajtó útján megkönnyítette. Ami az előzetes értesítés nélküli bombázás ellen való tiltakozást illeti, az amerikaiak magatartása csak a vandálokéval hasonlítható össze. A

**spanyol kormány közölni fogja a hatalmakkal az amerikaiak kvalifikálatlan eljárását.**

Molinas a puerto-ricói tengeri és szárazföldi haderőt nagyon megdicséri és erősen sikra száll a haza integritása mellett az amerikaiak brutális támadásával szemben, akiknek egyedüli csejje az, hogy spanyol tulajdönt lopjanak, anélkül, hogy a háborúra okuk lett volna.

A hadügyminiszter azt válaszolja, hogy a kormány köszönetet fog mondani a puerto-ricói hadseregnek, a tengerészeknek és az önkénteseknek, akik el vannak tökéltve arra, hogy a haza szent földjét a legvégsőig védelmezzék.

Fort-Monroe, máj. 14.

A repülő hajóraj a »Broock-lynin«-nal élén ma délután 3 óra 40 perczkor elindult.

Madrid, máj. 14.

Az »Eastern Company« eljárását itt igen élénk bírálat alá veszik, mert a manillai kábel amerikai hajókkal összekötötte; a társaság koncesszióját ugyanis Spanyolországtól kapta, ezenfelül spanyol szubvencziót is élvez. Az a hír kering, hogy a társaságot perbe fogják.

A madridi sajtó ünnepli a spanyolok porto-ricói győzelmét.

Havannai távirat szerint Blauer tábornokot, miután letette az esküt a kubai kamarák előtt, nagy óváczióban részesítették.

Havanna, május 14.

Három amerikai hajó megkísérelte tegnap a kikötést Jicólabán azonban visszaverték.

Madrid, május 14.

Az amerikaiak Bahía Hondát (Pinar del Río tartomány) bombázták és megkísérelték a kikötést, azonban visszaverték.

Tegnap újból feltűntek Cardenas előtt amerikai hajók, a megerősített helyőrség azonban készen volt az ellenség visszaverésére.

Havannai újabb távirat szerint különböző helyeken esszeütökzések voltak a felkelőkkel, akik vereséget szenvedtek.

London, máj. 14.

A legutóbb érkezett táviratok szerint San Juan de Puerto Rico erődjei kevésbé rongálódtak meg, mint hitték, mert a spanyol útegek folytonosan tüzeltek, midőn az amerikai hajóraj eltávozott. A »Jova« és a »New-York« amerikai hadihajókat több golyó érte, anélkül azonban, hogy nagyobb rongálódásokat szenvedtek volna.

London, május 14.

A Reuter-ügynökség jelenti Key-Westből: Midőn a »Gussie« amerikai szállítóhajó Cabanasba érkezett, ott nem, mint várta, felkelőket, hanem spanyolokat talált, akik megkezdték a lövöldözést az amerikaiakra. Az amerikaiak kikötöttek, azonban, miután 2 halottat és 7 sebesültet veszítettek, kénytelenek voltak visszavonulni. A hadművelet célját, hogy a felkelőkkel az összeköttelést helyreállítsák, nem érték el. A »Gussie« a part láthatárán cirikál és módot keres, hogy újból kiköthessen.

Washington, máj. 14.

Mint hogy a spanyol hajóraj támadásától tartanak, visszavonták azt a rendeletet, hogy az önkénteseket a tengeren szállítsák Tampába. Hír szerint a spanyol hajórajt először délelőtt 10 órakor látták Martinique északi partjai közelében, tegnap reggel pedig nyugati partjánál. Azt hiszik, hogy a hajóraj Martiniqueban szemet vesz fel, amelyért Franciaországnak viselnie kellene a felelősséget.

## ESTI HIREK.

### Karikás Miska bácsi meghalt.

(Az Esti Hírlap tudósítójától.)

Id. Karikás Mihály, az országszerte ismert »Kis pipa« vendéglő volt tulajdonosa, ma reggel 5 órakor, élte 80-ik évében, meghalt, az Újpest mellett levő villájában. Az öreg Karikás bácsit nemzedékek ismerték, tisztelték és szerették, nemcsak mint olyan vendéglőst, aki a vendégeket pénzükért a lehető legjobb ételekkel szolgáltatta ki, hanem mint tetőtől talpig derék magyar embert is, aki valósággal uttörő volt a nemrégiben is még sült német vendéglősök megmagyarosításában. Ő volt a legelső vendéglős az egykori Pesten, aki — a német nyelv mellőzésével — tisztán magyar étlapot adott a vendégei elé. Az ő vendéglői konyhája volt (s az ifjabb Karikás Miska kezén ma is az) az egyedüli, amelynek az ételei versenyeztek a legjobb magyar uri konyhával.

De ezért aztán sok híve is volt a jó öregnek, a legigénytelenebb kis hivatalnoktól kezdve föl a királyi udvarig mindenki kedvelte az ő főztét. Csak nemrégiben történt, hogy Ferenczy Ida urhölgy, a királyné társalkodója a Kispipában rendelt ebédet a királyné részére.

Karikás bácsi az ötvenéves szakácskodásának jubileumát ezélt tiz évvel ülte meg, amely alkalommal a Kispipába járó hírlapírók és írók egy külön »Kis pipa« című alkalmi lapot adtak ki, telve az öreg urra vonatkozó, kedélyes kis karczolatokkal és versekkel. A gyermekeit rajongásig szerette és sokszor mondta a bizalmasabb ösmerősei előtt, hogy nyugodtan hal meg, mert a fia: Miska, méltó utóda lesz a Kispipában.

Az öreg ur egész életén át vajmi ritkán betegeskedett s jó egészségét a mértékletes életmódjának köszönhetette. Néhány hét előtt májbaja támadt s azóta rohamosan hanyatlott az egészsége. Halála ma reggel, rövid vívódás után következett.

### Rendőri hírek.

— Gyilkos katona szökevény. Poroszlon a csendőrség egy Molnár Bertalan nevű katonát fogott el — ki az ezredtől megszökött. Hadbírósg elé állították, hol — mint tudósítónk írja — bevallotta, hogy a dezertorságon kívül még gyilkosságot is követett el. Bujdosása közben u. i. egy szegény vándorló szegődött hozzá utitársul, akivel összeveszett. Czirvadás közben a vándorlegény letépte Molnár katonakabátjáról a hajtókat. Erre Molnár annyira dühbe jött, hogy a szerencsétlen vándorlót a Tiszába lökte, ahol a hullámokban nyomtalanul eltűnt. Most tehát ezért is felelni fog.

— Razzia. Az V. kerület területén tegnap razzia tartottak, amely alkalommal 23 csavargót állítottak elő. Valamennyi ellen megindították a kihágási eljárást.

— Betiltott gyűlés. A lakatoslegények holnap, vasárnap délelőtt 10 órakor gyűlést akartak tartani, de Rudnay Béla főkapitány a bejelentést nem vette tudomásul. A lakatoslegények a kerétsz-utca 32. sz. a vendéglőben akartak gyűlésezni ezzel a napirenddel: »Ipartestületi munkaközvetítés.« Mint hogy a felhívásból kitűnik, hogy a gyűlésnek egyenes célja a hatóság ellen való nyilvános izgatás, a főkapitány

a gyűlést »közrendészeti érdekek megóvása« miatt nem engedélyezte, illetőleg a bejelentést nem vette tudomásul.

— Poruljárt tolvaj. Kohn Mór pékmeister Nyár-utca 11. szám alatt levő üzletében háziszolgának alkalmazta Vörös Lajost. Kohn a napokban valami mulasztás miatt Vöröst elbocsátotta szolgálatából. Tegnap este azután megvárta míg az üzletet bezárták s elhatározta, hogy a boltot kifosztja. Mikor a ház elcsendesült, hatalmas fejszével felfeszítette az ajtót s behatolt. A pénzes fiókot feltörve abból 222 forintnyi készpénzt ellopott. A zajra azonban felébredt a szomszédban alvó Kohn Miksa, a tulajdonos fia, aki egy hatalmas doronggal rontott az üzletbe s a tolvaj úgy össze vissza verte, hogy eszméletlenül, több sebből vérezve került a Rókuskórházba.

— Öngyilkos cipész. Bachradny István nagyszombati születésű 33 éves cipézmester sehogy sem tudott boldogulni magyar-utca 44 sz. a. levő üzletével. Megrendelői voltak ugyan de oly rosszul fizettek, hogy napi kiadásait sem tudta a bevételből fedezni. Folyton tartó anyagi zavarán annyira elkeseredett, hogy elhatározta magát az öngyilkosságra. Ma reggel kecskeméti-utca 2. sz. a. lakásán mialatt családja aludt, előszedte revolverét amelyből egy golyót halántékába röpített. A szerencsétlen ember nyomban meghalt, holtestét a tövényészéki orvostani intézetébe szállították.

— A kutfurás áldozata. Újpesten a Kisfaludy-utca 15. sz. a. ma kutfurás közben a kut egyik fala bedőlt s Schreyer Florián munkást agyonütötte.

### Törvény előtti

#### Várkonyi a bécsi bíróság előtt.

Bécs, május 14. (Az Esti Hírlap tudósítójának telefon jelentése.) Várkonyi Istvánt, akit tudvalevőleg tegnapelőtt Bécsbe letartóztattak ma vonták felelőségre hamis név használatá miatt. A tárgyalást a jós-fvárosi járásbírósgnál tartották meg Milschering bírő előtt. Várkonyi, Frey Frigyes ügyvéd védte. A védő azt hozta fel Várkonyi mentésére, hogy őt a magyar hatóságok ok nélkül üldözik, a vagyonát is elkobozták s ezért volt kénytelen hamis nevet használni. Várkonyi maga is beszélt, még pedig magyarul, tolmács segítségével. Azt mondta, hogy a hamis nevet nem a hatóságok félrevezetése céljából használta; különben is úgy tudja, hogy az arisztokraták szállodákban rendszerint álnevet mondanak be. A bírő Várkonyit hamis bejelentésért negyvennyolc órai elzárásra ítélte. A tárgyaláson a hallgatóság sorai közt jelen volt Várkonyi neje és lánya is.

Abba a kérdésben, hogy Várkonyit kiszolgálhassák-e a magyar bíróságnak, a Landesgericht fog határozni. Ausztria és Magyarország között ugyan van kiszolgáltatási szerződés, de miután Magyarország hasonló esetekben mindig teljesíteni szokta az osztrák bíróságok megkepeséseit, nem szenved kétséget, hogy a viszonyosság alapján Várkonyit ki fogják szolgáltatni a nyíregyházi törvéyszéknek.

#### A monori hitvesgyilkosság.

(Az Esti Hírlap tudósítójától.)

A pestvidéki kir. törvéyszéknel, ma délelben hirdette ki Verebélyi Ignác törvéyszéki bírő, gyilkosság és hamis tanúzás büntetével vádolt Berkes József bűnügyében, nagyszámu közönség jelenlétében az ítéletét. Ez a következő: A pestvidéki kir. törvéyszék a btkv. 278. §-ban meghatározott gyilkosság

büntetésének és a btkv. 225 §-ban meghatározott hamis tanúzás büntetésének vádjára és következménye alól fölmentí Berkes Józsefet és azonnal szabadlábra helyezi.

Az ítélet indoklása kiemeli, hogy a törvéyszék elfogadta azt az állítást, hogy öngyilkosság esete ki van zárva s hogy gyilkosság esete forog fenn. De hogy ki követte el, az sem a végtárgyalás, sem a vizsgálat adataiból meg nem állapítható. Nincs kizárva az sem, hogy Goldberger Emma követte el a gyilkosságot. Gyanuokok merültek ugyan fel nagyszámban Berkes József bűnösége mellett, de ezeket marasztaló ítélet alapjául elfogadni nem lehetett.

A közönség zajosan megjelenezte a bírakat.

Berkes egykedvűen hallgatta végig az ítéletet.

— Megértette az ítéletet, megnyugszik-e?

— Iganis köszönettel megnyugszom, felelt Berkes s egy könnyecpet törölt ki szeméből.

Az ügyész úgy a felmentés, mint a szabadlábra való helyezés ellen fellebbezett.

### Különböztetések.

— A balászfalvi oláhgyűlés. Holnap lesz félszázados évfordulója az 1848. balászfalvi oláh nemzetgyűlésnek, amelyen tiltakoztak a Magyarországgal való unió ellen, boszut fogadtak a magyar zsarnokság ellen és szervezték az oláh komitét, amely a későbbi megszárításokat rendezte. E nap megünneplésére az oláhok a romániai határon innen és túl nagyban készültek, bár a gyűlést betiltották. Az esetleges tüntetések megakadályozása mint értesülünk a megyesi II. huszárezred egy svadronja már ma át megy Balászfalvára még pedig a Baumgarten Pál báró ezredes személyes vezénylete alatt, akit tegnap táviratilag rendeltek vissza Bécsből, ahová szolgálati ügyekben utazott. A huszárokat a 82. gyalogezred néhány szakasza fogja támogatni. E mellett azonban más intézkedések is történtek az izgatások ellensúlyozására. Pável nagyváradi és Román Miron nagyszabeni oláh püspökök már a mozgalom megindulásakor utasították az egyházmegyéjükhez tartozó papokat, hogy a holnapi balászfalvi gyűlésen ne vegyenek részt. Az oláhoknak azonban ez nem volt elég. Az agitátorok azzal izgattak, hogy ime, Mihályi Viktor balászfalvi érsek helyesli a mozgalmat, mert hisz nem követte püspöktársai példáját, nem tiltotta el a papjait a részvételtől. Most végre, bár elég későn, Mihályi érsek is nyilatkozott és szintén utasította pásztorlevélben a papokat, hogy a holnapi eseményektől távol tartsák magukat. A balászfalvi gyűlés tehát előreláthatólag csendben fog lefolyni, bár a Tribuna a már napok óta a legvéresebb hangu cikkekelyben uszítgatja híveit a rend megbontására.

— Görögország semleges. A spanyol-amerikai háboru kérdésében ma nagy fontosságu döntő lépés történt. Tudvalevőleg az amerikai hajóraj nem tudott eddig találkozni, a zöldröki spanyol hajórajjal. Ugy látszik kerültek egymást amíg a hatalmak állásfoglalásával nincsenek tisztában. Most már megütöközhetnek arra a fontos hírre, amelye Athénből hoz a távtró. Ez így hangzik. Athén, máj. 14. A hivatalos lap közli Görögország semlegességi nyilatkozatát spanyol-amerikai háborura vonatkozólag.

